

תעריפי ביול עיקריים בפנים הארץ

מחירון בתוקף מיום: 01.02.1952 עד יום: 19.03.1952

רקע ודגשים לקביעת התעריף

במחצית חודש ינואר 1952 התפרסמה בעיתונות ידיעה כי בכוונת הדואר להעלות עד סוף החודש את תעריפי הדואר במידה ניכרת. הנהלת הדואר סירבה להתייחס לשאלות העיתונאים, ובחרה במקום זאת להציג את תוכניותיה לפיתוח שירותי הדואר במדינת ישראל ולהגדלת מספר בתי הדואר בישובים השונים.

שבוע לאחר מכן, ב-24 בינואר 1952, הודיע משרד התחבורה באופן רשמי על עליית המחירים הצפויה להיכנס לתוקף ב-1 בפברואר 1952. תעריפי הדואר לא עודכנו למעלה משלוש שנים, מאז קביעת התעריף הקיים ב-1 באוקטובר 1948, ולאור התייקרות עלויות התפעול של הדואר לא הייתה אפשרות להימנע עוד מעדכון המחירים.

על פי תחשיב שביצעו אנשי הדואר, העלות הממוצעת של טיפול במשלוח של מכתב רגיל הייתה 17.2 פרוטות, "כולל את ההוצאות להורקת התיבה, מיון המכתבים, משלוח, הובלה, חלוקה והוצאות אדמיניסטרטיביות".

התעריף החדש פורסם ב-24.1.1952 ב"רשומות" מס' 240, כחלק מ"פקודת בתי הדואר – תקנות בדבר תעריף של שירותי דואר וטלפון", בחתימת חיים בן מנחם, המנהל הכללי של בתי הדואר בפועל. התקנות נכנסו לתוקף ב-1 בפברואר 1952.

הסתגלות הציבור לתעריף החדש

למעלה משלוש שנים וחצי של יציבות במחירי הדואר הרגילו את הציבור הרחב לשלוח את דברי הדואר מבלי לחשוב על עלות המשלוח. רבים מלקוחות הדואר המשיכו דרך שגרה להדביק על המעטפות בולים בתעריף אליו התרגלו, ולא היו מודעים לעליית המחירים.

הדואר תרם את חלקו להגברת אי ההבנה, בכך שפרסם את מחירון הדואר החדש ימים ספורים בלבד לפני כניסת התעריף לתוקף. עובדה זו הותירה את עקבותיה בתלונות שהתפרסמו בעיתונות כנגד הדרך הקלוקלת בה עודכנו מחירי המשלוח:

(י. א—ן) כפי הנראה לא פורסם בצורה יעילה למדי דבר העלאת דמי הדואר של מכתב רגיל מ־15 ל־20 פרוטה ורבים צידם מדביקים בול לפי התעריף הישן. על מכתב כזה מדביק הדואר בול־גביה במחיר שישה פתחור ועל המקבל לשלמו. על פי רוב אין המקבל בבית בזמן חלוקת הדואר באזורו, כי עליו לעבוד או לעמוד בתור. ובכן מוצא הוא בארנו מכתביו הודעה מהדואר, שעליו לבוא ולשלם 10 או 20 פרוטות ולקבל את מכתבו. והואיל ורבים הם המקבלים הודעות כאלה, נוסף לנו תור חדש בדואר.

הבוקר, 12 בפברואר 1952

הנפקת דברי בולים בתעריף החדש

ב-1.2.1952, יום כניסת התעריף החדש לשימוש, הנפיק הדואר גלויה חדשה ועליה מודפס בול בערך נקוב של 15 פרוטות. במרבית המקרים לא הצליחו אנשי הדואר לסנכרן בין העלאת התעריפים ובין הנפקה של פריטים בולאים מתאימים, וההנפקה הזו מהווה אירוע חריג לחיוב.



דוגמה להנפקה לא מוצלחת ניתן לראות בהודעה שפרסם הדואר במהלך חודש ינואר 1952 ולפיה יש בכוונתו להנפיק גם אגרת בפנים הארץ, בדומה למתכונת של האגרות ששימשו למשלוח לחו"ל. למרות ההודעה המוקדמת לא הצליח הדואר להנפיק את האגרת בזמן, וההנפקה נדחתה במספר חודשים.

התעריפים

מכתב רגיל בארץ (עד 30 גרם)

30 פרי' מ-20.03.1952	20 פרי' מ-01.02.1952	15 מיל מ-01.10.1948
--------------------------------	--------------------------------	-------------------------------

מכתב כבד בארץ (כל 30 גרם נוספים מעל למשקל הבסיסי)

20 פרי' מ-20.03.1952	15 פרי' מ-01.02.1952	10 מיל מ-01.10.1948
--------------------------------	--------------------------------	-------------------------------

גלויה

20 פרי' מ-20.03.1952	15 פרי' מ-01.02.1952	10 מיל מ-01.10.1948
--------------------------------	--------------------------------	-------------------------------

דבר דפוס (עד 50 גרם)

15 פרי' מ-20.03.1952	10 פרי' מ-01.02.1952	5 מיל מ-01.10.1948
--------------------------------	--------------------------------	------------------------------

דבר דפוס כבד בארץ (כל 50 גרם נוספים מעל למשקל הבסיסי)

15 פרי' מ-20.03.1952	10 פרי' מ-01.02.1952	5 פרי' מ-01.10.1948
--------------------------------	--------------------------------	-------------------------------

התעריפים

אגרת רישום

60 פר' מ-20.03.1952	40 פר' מ-01.02.1952	25 מיל מ-01.10.1948
-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

אגרת אקספרס

90 פר' מ-20.03.1952	60 פר' מ-01.02.1952	40 מיל מ-16.05.1948
-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

דוגמאות לדברי דואר מן התקופה

מכתב רגיל בארץ - 20 פרי



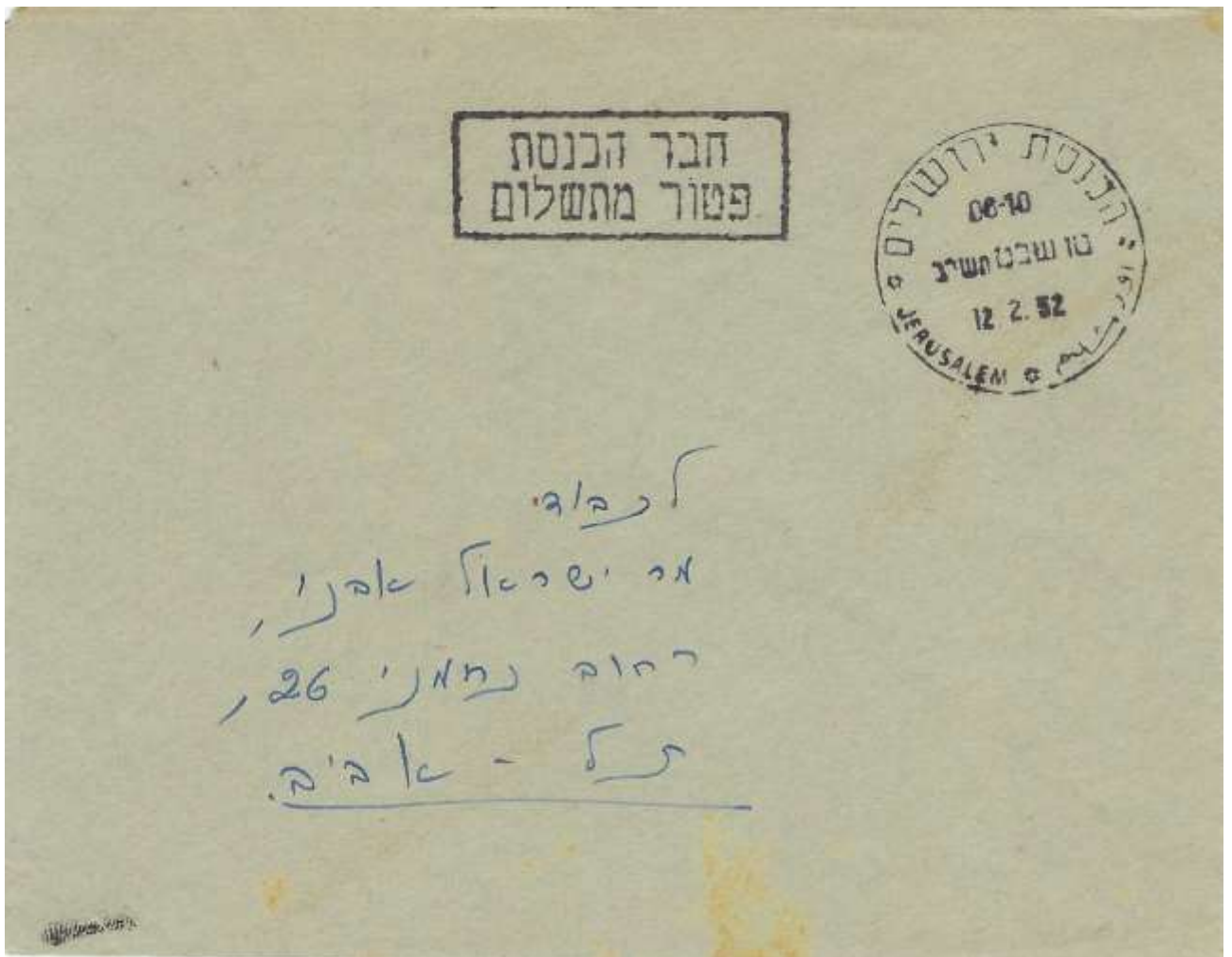
המעטפה נשלחה מירושלים ב-05.02.1952 והודבקו עליה שלושה בולים מן המניין מסדרת מטבע 1950, אשר הונפקו בספטמבר ואוקטובר 1950, בערך נקוב כולל של 20 פרוטות.

מכתב רגיל בארץ - 20 פר' (דואר רשמי)



המעטפה נשלחה על ידי נציג משרד החוץ ב-19.02.1952 מבית הדואר בכנסת בירושלים. הודבקו עליה שני בולי שירות, אשר הונפקו ב-1.2.1951, בערך נקוב כולל של 20 פרוטות. מאז הנהגת בולי השירות בפברואר 1951 נדרשו משרדי הממשלה לשלם באמצעות בולים אלו את מלא מחיר המשלוח. סכום זה נועד לשלם את עלות המשלוח של מכתב רגיל בארץ (20 פרוטות).

מכתב רגיל של חבר כנסת - חינם



המעטפה נשלחה מבית הדואר של הכנסת בירושלים ב- 12.02.1952. לצד חותמת בית הדואר הוטבעה על המעטפה החותמת המעידה כי מדובר במכתב שנשלח על ידי חבר כנסת, והוא פטור מתשלום.

אגרת רישום - 40 פר'



המעטפה נשלחה מחיפה בדואר רשום ב-18.03.1952 והוטבעו עליה שתי חותמות ביול בערך נקוב כולל של 60 פרוטות. סכום זה נועד לשלם את עלות המשלוח של מכתב רגיל בארץ (20 פרוטות) בתוספת דמי אגרת הרישום (40 פרוטות).

אגרת רישום - 40 פר'



המעטפה נשלחה מירושלים בדואר רשום ב-19.03.1952 והוטבעו עליה שתי חותמות ביול בערך נקוב כולל של 60 פרוטות. סכום זה נועד לשלם את עלות המשלוח של מכתב רגיל בארץ (20 פרוטות) בתוספת דמי אגרת הרישום (40 פרוטות).

אגרת רישום - 40 פר'



המעטפה נשלחה על ידי חייל צה"ל מיחידת דואר צבאי מספר 659. המעטפה הועברה לטיפול בית הדואר בחיפה, שם החליטו פקידי הדואר כי יש לשלוח את המעטפה בדואר רשום, למרות שהשולח לא שילם עבור השירות. על המעטפה הוטבעה חותמת בנוסח "נרשם רשום חובה", והודבקה תווית עם מספר רישום. כשהמעטפה הגיעה לבית הדואר בירושלים ב-07.03.1952, הודבקו עליה שני בולים מן המניין מסדרת מטבע 1950, שהונפקו ב-31.12.1950, בערך נקוב כולל של 60 פרוטות. סכום זה נועד לשלם את עלות המשלוח של מכתב רגיל בארץ (20 פרוטות) בתוספת דמי אגרת הרישום (40 פרוטות).

אגרת רישום - 40 פר' (דואר רשמי)



המעטפה נשלחה על ידי מחלקת המכס והבלו בחיפה בדואר רשום ב-22.02.1952. הודבקו עליה שני בולי שירות, אשר הונפקו ב-1.2.1951, בערך נקוב כולל של 60 פרוטות. מאז הנהגת בולי השירות בפברואר 1951 נדרשו משרדי הממשלה לשלם באמצעות בולים אלו את מלא מחיר המשלוח. סכום זה נועד לשלם את עלות המשלוח של מכתב רגיל בארץ (20 פרוטות) בתוספת דמי אגרת הרישום (40 פרוטות).

אגרת רישום - 40 פר' (דואר רשמי)



הטופס נשלח ללא מעטפה על ידי מחלקת מס הכנסה בנהריה בדואר רשום ב-07.03.1952. הודבקו עליו שלושה בולי שירות, אשר הונפקו ב-1.2.1951, בערך נקוב כולל של 50 פרוטות. מאז הנהגת בולי השירות בפברואר 1951 נדרשו משרדי הממשלה לשלם באמצעות בולים אלו את מלא מחיר המשלוח. סכום זה נועד לשלם את עלות המשלוח של דבר דפוס (10 פרוטות) בתוספת דמי אגרת הרישום (40 פרוטות).

אגרת אקספרס - 60 פרי'



המעטפה נשלחה בדואר דחוף (אקספרס) ב-20.02.1952 מבית הדואר בנהריה. הודבקו עליה ארבעה בולים מן המניין מסדרת מטבע 1949, אשר הונפקו ב-18.12.1949, בערך נקוב כולל של 80 פרוטות.

סכום זה נועד לשלם את עלות המשלוח של מכתב רגיל בארץ (20 פרוטות) בתוספת דמי אגרת האקספרס (60 פרוטות).